

Хлопчики та дівчатка. Вони такі різні...

В педагогіці є така теорія – хлопчиків та дівчаток треба виховувати по-різному. Але чи треба і любити по різному? Чи Не означає це, що когось треба любити більше, а когось менше? Звичайно ж, ні! Любити треба і дівчаток і хлопчиків. І любов повинна бути від усього серця.

Але різні діти вимагають різного підходу і однаково дбайливого ставлення з урахуванням особливостей дитячої психіки, значить, і любов повинна бути різною.

Ось про цю різної любові, продиктованої і серцем, і знаннями, хотілося б поговорити...

«Хлопчики і дівчатка....Чому вони такі різні?» Я думаю, що кожен з нас не раз замислювався, що ж це за чудо, що з несвідомого істоти всього за два роки малюк перетворюється в людину мовця, а за якихось 5 - 7 років у людину зі складною психікою. Чому навіть в одній сім'ї діти ростуть такі різні? Чому у кожного свій шлях розвитку, свої уподобання, свої звички? Тисячі чому....

Давайте подивимося на дитину (дівчинку, хлопчика) з різних боків - і як біологічна істота, яка підкоряється жорстким законам природи, і як на індивіда, тобто істота особлива, створене в одному примірнику, неповторне, зі своєю генетичною лінією розвитку. Поглянути і як на маленьку людину (особистість) зі своїм, нехай навіть маленьким досвідом, уподобаннями, смаками, бажаннями...

Відповідь на це питання ми можемо знайти у теорії асинхронної еволюції підлог, автор якої доктор біологічних наук, генетик В.А. Геодакян.

Він виходив з того, що в еволюції завжди борються дві протилежні тенденції. Перша - це необхідність зберегти те, що вже створено, закріпити ті ознаки, які вигідні, передати їх у спадок, зробити нащадків як можна більш схожими на батьків. Друга - це необхідність прогресу, подальшого пошуку і вимірювання,

розмаїття нащадків, серед яких колись з'явиться саме той, хто додасть еволюції нове вигідну напрямом і забезпечить пристосованість до нових умов, дозволить розширити сферу проживання.

Отже, постійно йде боротьба консервативного і прогресивного; сталого і змінюваного; старого, надійного і нового, незвіданого, ризикованого.

Ці дві тенденції втілюються в розподілі живих істот на чоловічі і жіночі особини. При цьому:

Жіноча Половина (ЖП)- зберігає у своїй генетичній пам'яті всі найбільш цінні придбання еволюції, і мета його - по можливості не допустити їх змін.

Чоловіча Половина (ЧП) - навпаки, легко втрачає старе і набуває нове: що з цих придбань може стати в нагоді в майбутньому або вже в сьогоденні, особливо, в момент виникнення якихось екстремальних умов.

Тобто, ЖП - орієнтована на виживання, а ЧП - на прогрес.

Тому природа «береже» ЖП, а ЧП її як би не дуже «шкода». На особинах ЧП відпрацьовуються всі новинки еволюції. Ось кілька прикладів:

- розкид вроджених ознак у ЧП значно більше. Жінки більш однакові.

У хлопчиків більше корисних і шкідливих відхилень. Так на приблизно

- 100 глухих дівчаток припадає 122 глухих хлопчика.
- Відхилення в колірному зорі частіше зустрічаються у хлопчиків, так само як і косоокість, заїкання, дислексія, алалія (мовні дефекти), ЗПР. Логопедичні групи та групи дітей з ЗПР здебільшого складаються з хлопчиків.
- Хлопчики на 2 - 3 місяці пізніше починають ходити; на 4-5 місяців говорити.
- При народженні хлопчиків частіше спостерігаються ускладнення. Викидні у жінок бувають частіше, коли вона виношує хлопчика. За різними даними на 100 зачатъ дівчинкою припадає 120 - 180 зачатъ хлопчиком.
- Статистика показує, що серед дітей 7 - 15 років травми у хлопчиків трапляються в 2 рази частіше, ніж у дівчаток.
- Важковиховувані діти теж частіше хлопчики.
- Хлопчиків, навіть зовсім маленьких, частіше лають, рідше беруть на руки. По відношенню до них мова дорослих частіше містить

прямі вказівки («відійди, принеси, дай, зроби, перестань»), а в розмові з дівчатами старші частіше вживають слова про чуттєвий стан («подобається, люблю, сумний, веселий»).

Фізіологічна сторона сприйняття теж дещо відрізняються у хлопчиків і дівчаток. Показано, що до 8 років гострота слуху у хлопчиків в середньому вище, ніж у дівчаток, тобто дівчатка більш чутливі до шуму.

- У 1 - 2 класах у дівчаток вище шкірна чутливість, тобто їх більше дратує тілесний дискомфорт, і вони більш чуйні на дотики, погладжування.

- Ігри у дівчаток частіше опираються на ближній зір: вони розкладають перед собою свої «багатства» - ляльок, ганчірочки і грають в обмеженому просторі, їм достатньо маленького куточка.

Ігри хлопчиків частіше спираються на далеке зір: вони бігають один за одним, кидають предмети тощо, використовуючи при цьому всі надане їм простір. Хлопчикам для повноцінного розвитку потрібно більше простору. Якщо простору мало в горизонтальній площині, то вони освоюють вертикальну: лазять по сходах, забираються на шафу...

З вищесказаного вже можна задуматися, а чи ми вміємо використовувати або хоча б розуміти і враховувати ці відмінності при вихованні дітей різної статі?

Виховуємо хлопчика, виховуємо дівчинку...

Давайте задамося питанням: якщо у хлопчиків так багато відхилень, якщо серед них багато двічників і важковиховуваних, то чому майже всі видатні особистості, вчені, художники, письменники, композитори - чоловіки? І чому багато великі люди погано вчилися в школі? Чому багато хлопчики так і не змогли реалізувати те, що їм подарувала природа? Чому? (повернутися до портрета хлопчика, створеного батьками, підвести до осмислення, що найчастіше зараз чоловік - інфант...)

Мабуть, тому, що ми не вміємо вчити хлопчиків: вся наша система навчання в д/з, школі найчастіше розрахована на дівчаток: вчать і дівчаток і хлопчиків - жінки: вдома - мама і бабуся, д/з - вихователь жінка, в школі - вчителька. Лише в середньому або старшому ланці зрідка з'являються вчителі - чоловіки. Чи не пізно?

А може жінка виростити справжнього чоловіка? Навряд чи. А чому? У неї інший тип мозку і інший тип мислення.

Ось, приклад, якщо порівняти малюнки дітей: «Після снігопаду». Що намалюють хлопчики - машини, а дівчатка - себе, яка стрибає через замет. Якщо попросити намалювати дорогу в д/з - хлопчики знову намалюють машину і схему, а дівчатка - себе за руку з мамою. І навіть якщо вона намалює автобус, то обов'язково з віконця вона сама буде виглядати, з віями, косичками, бантиками...

А як хлопчики і дівчатка відповідають на питання? Хлопчик дивиться в підлогу, на стіл, в сторону або перед собою і, якщо він знає відповідь, то відповідає впевнено. А дівчинка дивиться в обличчя, шукає підтримку в правильності відповіді, і тільки після кивка дорослого продовжує більш впевнено.

І в питаннях дітей простежується та ж тенденція. Хлопчики частіше задають питання заради отримання якоїсь конкретної інформації, а дівчатка - для встановлення контакту з дорослими («А ви до нас ще прийдете?»), тобто хлопчики більше орієнтовані на інформацію, а дівчатка на відносини.

У заняттях дівчинки дуже швидко набирають оптимальний рівень працездатності, хлопчики ж довго розгойдуються.

У дівчаток краще розвинена мова. Вони в д/з і молодшому шкільному віці сильніше хлопчиків і фізично. Вони частіше «забивають» їх у мовному плані. Але їх відповіді більш одноманітні, отже, і мислення однотипно. Хлопчики нестандартно мислять, індивідуально, але їх внутрішній світ прихований від нас, так як вони рідше розкривають його в словах. Вони мовчать, і нам здається, що вони не думають, не шукають рішень, а пошук йде, він цікавіше і багатше, ніж ми можемо собі уявити. У будь-якій справі, що вимагає пошуку нестандартного рішення - попереду чоловіка, а там де потрібно виконавська майстерність - жінки. Наприклад, чоловіки краще розгадують кросворди.

Щодо чоловіків природа вела відбір на кмітливість, спритність, винахідливість. Жіночої статі важливо вижити, і відбір йшов на адаптованість, вихованість.

Тому, при несприятливих умовах, тиску дівчатка беруть невластиву їм стратегію вирішення завдань, нав'язану дорослими, і певною мірою, краще або гірше справляються із завданнями.

Хлопчики ж намагаються в такий ситуації вийти з-під контролю, не підкорятися йому. Коли ми довго лаємо хлопчика (а лають найчастіше жінка), нагнітаючи емоції, і сердимось від того що він не переживає разом з нею, немов не реагує на те, що відбувається, як би залишається байдужим до її слів. Але вона не права. Він не байдужий. Просто у нього вже пройшов пік емоційної активності, він відреагував на перших хвилинах розмови, але на відміну від мами, сестри, бабусі) не може довго утримувати емоційне напруження, він до того не пристосований і, щоб не зламатися, просто відключив свій слуховий канал, інформація до нього просто не доходить.

Що порекомендувати? Зупинитися! Обмежте довжину своєї нотації, але зробіть її більш ємним за змістом, тому що мозок хлопчика більш вибірково реагує на емоційний вплив. Поясніть йому ситуацію коротко і конкретно - чим ви незадоволені. Головне, щоб він зрозумів це як можна швидше, тоді його реакція буде адекватною.

Як ми бачимо, хлопчики і дівчатка - це два різних світи. Якщо цього не враховувати, то це значить, що ми часто не розуміємо, що стоїть за їх проступками, а, значить, і неправильно на них, ці проступки реагуємо.

Хлопчиків і дівчаток ні в якому разі не можна виховувати однаково. Вони

по - різному дивляться і бачать, слухають і чують, по - різному говорять і мовчать, відчують і переживають.

Поради батькам

- Пам'ятайте, що у вас з'явився не просто малюк, а хлопчик чи дівчинка і кожен з них потребує індивідуального підходу.
- Ніколи не порівнюйте різностатевих дітей і тим більше не ставте одних за приклад іншим.
- Не перестарайтеся, виховуючи як хлопчика, так і дівчинку, дайте дітям право вибору, час подумати самим.
- Не розповідайте хлопчикові всього до кінця, даючи яке або завдання, а дівчинці не забудьте на особистому прикладі продемонструвати те, що від неї вимагається.
- Якщо ви намагаєтесь щось пояснити хлопчикові, не забувайте не тільки розповідати, але й показувати.

- Намагаючись насварити за щось дівчинку, спочатку поясніть їй, у чому вона не права, а висловлювати все і відразу не поспішайте.
- Лаючи хлопчика, коротко і ясно викладіть, що конкретно Вас не влаштовує, інакше через деякий час він просто перестане Вас чути і слухати.
- Хлопчики і дівчатка по-різному втомлюються: дівчатка виснажуються емоційно, а хлопчики інтелектуально, лаяти однаково в такій ситуації безглуздо.
- У випадку невдачі не дозволяйте собі нервувати, цим Ви захистите дитину від зайвих переживань і паніки, адже для нього все виглядає набагато серйозніше, ніж для Вас.
- Вчіться терпінню, в тому числі і у свого малюка.
- Постарайтеся пояснити дитині, що помилятися іноді навіть потрібно.
- Постарайтесь зрозуміти, що дитина теж особистість і те, що вона буде схожий на Вас, зовсім не обов'язково.
- Виховувати, навчати і навіть любити хлопчиків і дівчаток треба по-різному. Але обов'язково дуже любити!
- Любов батьків в першу чергу проявляється через довіру і турботу. Турбота - це готовність завжди прийти дитині на допомогу, зацікавленість в його добробуті, інтерес до його особистості, прагнення, зробити його щасливим, співчуття до його болю. Дбати - значить цікавитися і перейматися життям малюка.
- Довіряти дитині - значить вірити, що він завжди робить краще, на що здатний, навіть якщо на перший погляд здається, ніби це не так. Довіряти - значить давати малюкові свободу і простір робити все самостійно.
- Незалежно від віку, хлопчикам потрібно більше довіри, а дівчаткам - турботи. Хлопчик задоволений собою, якщо може діяти самостійно. Домагаючись чогось без сторонньої допомоги, він набуває впевненості в собі і почуття власної гідності.
- Якщо дівчинці дають занадто багато свободи, їй може здатися, ніби її відштовхують, ображають, не люблять. Хлопчик же нерідко просто розквітає від такого ставлення, оскільки відчуває,

що батьки визнають його самостійність і вірять в його здатність піклуватися про себе самостійно і робити все правильно.

Матері нерідко роблять своїх синів слабкими, надто турбуючись про них і пригнічуючи своєю опікою. Батьки часто дають дочкам занадто багато самостійності і можливості обходитися без сторонньої допомоги, нехтуючи потребою дівчаток в турботі. Батькам слід зрозуміти, що хлопчики формують позитивне уявлення про себе на основі довіри з боку оточуючих, а дівчатка - на основі уваги і турботи, які їм дарують люди.

Приходячи в цей світ, хлопчики і дівчатка схильні в рівній мірі довіряти оточуючим і піклуватися про них. Коли малюки зустрічають зневагу до своїх потреб і бажань, або відчують біль від того, що ці потреби і бажання не задоволені, реакція хлопчиків зазвичай полягає в тому, що вони менше піклуються про оточуючих, а реакція дівчаток в тому, що вони починають менше довіряти. Завдання батьків - дати дівчинці більше турботи, розуміння і поваги, щоб вона могла довіряти оточуючим, а по відношенню до хлопчика необхідно проявити більше довіри, прийняття і схвалення, щоб спонукати його дбати про оточуючих.

Дівчинці необхідно відчувати, що вона може довіряти своїм батькам, - що вони завжди готові зрозуміти її почуття, бажання і потреби. Так виявляється її потреба залишатися слабкою і залежати від оточуючих. Їй необхідна впевненість в тому, що вона може розраховувати на підтримку батьків. Якщо дівчинка отримує необхідну їй турботу, вона довіряє батькам і залишається відкритою. Довірлива дівчинка щаслива і задоволена життям. Якщо дівчинкою нехтують, вона може розвинути в собі чоловічі якості - щоб не відчувати біль від незадоволеності.

Це не означає, що дівчинка, якій властиві чоловічі риси, неодмінно недоотримала те, що необхідно їй для розвитку жіночих якостей. Можливо, у неї просто активний темперамент, внаслідок чого ця дівчинка поводить себе як хлопчик. Незважаючи на те, що деякі дівчатка ведуть себе як хлопчики, вони все одно

залишаються дівчатками, їм потрібно більше турботи, розуміння і поваги.

Природно, для того, щоб хлопчик був впевнений у завтрашньому дні і довіряв старшим, йому теж потрібно турбота, розуміння і повага, - однак для нього важливіше мотивація до дії. Без мотивації він перестав піклуватися про що б то не було. Якщо хлопчисько ні про що не дбає, він стає похмурим, некерованим і починає погано вчитися. Без мотивації хлопчик не може ні на чому зосередитися, що призводить або до депресії, або до гіперактивності. Найголовніша потреба хлопчиків - мотивація до діяльності. Завдання батьків - проявити по відношенню до хлопчика більше довіри, прийняття і схвалення, щоб мотивувати його до діяльності.

Для того щоб хлопчик дбав про оточуючих, його дії необхідно мотивувати успіхом і заохоченням. Потрібно ясно давати йому знати, що він здатний радувати своїх батьків і радує їх. Якщо хлопчикові вдається доставити батькам радість, це служить йому мотивацією, щоб і далі вести себе відповідним чином, у противному випадку хлопчик стає слабким і перестав піклуватися про оточуючих. Позитивне заохочення правильної поведінки служить хлопчикові додатковим підтвердженням успіху. Якщо хлопчик бачить, що навколишні цінують те, що він робить, в ньому прокидається спонукання робити ще більше. Немає більш сильного стимулу, ніж успіх.

Ніколи не забувайте, що перед вами не просто дитина, а хлопчик чи дівчинка з притаманними їм особливостями сприйняття, мислення, емоцій. Виховувати, навчати і навіть любити їх треба по-різному. Але обов'язково дуже любити.

Ніколи не порівнюйте хлопчиків і дівчаток, не ставте одних за приклад іншим: вони різні навіть за біологічним віком - дівчатка зазвичай старше ровесників-хлопчиків.

Не забувайте, що хлопчики і дівчатка по-різному бачать, чують, сприймають на дотик, по-різному сприймають простір і орієнтуються в ньому, а головне - по-різному осмислюють все, з

чим стикаються в цьому світі. І, вже звичайно, не так, як ми - дорослі.

- Пам'ятайте, що, коли жінка виховує і навчає хлопчиків (а чоловік - дівчаток), їй мало знадобиться власний дитячий досвід і порівнювати себе в дитинстві з ним - невірно і марно.
- Не звинувачуйте дитину в невмінні, а допомагайте знайти шляхи вирішення проблеми.
- Визнайте за дитиною право на індивідуальність, право бути іншим. Перш ніж лаяти дитину за невміння, спробуйте зрозуміти причину його утруднень.
- Не перестарайтеся, вимагаючи від хлопчиків акуратності і ретельності виконання вашого завдання.
- Намагайтеся, даючи завдання хлопчикам, включати їх в них момент пошуку, що вимагає кмітливості. Не треба заздалегідь показувати і розповідати, що і як робити. Слід підштовхнути дитину до того, щоб він сам відкрив спосіб рішення, нехай навіть наробивши помилок.
- Не забувайте не тільки розповідати, але й показувати. Особливо це важливо для хлопчиків.
- Пам'ятайте, що ми часто недооцінюємо емоційну чутливість і тривожність хлопчиків.
- Лаючи хлопчика, викладіть стисло і точно, чим ви незадоволені, тому що він не може довго утримувати емоційну напругу. Його мозок ніби відключить слуховий канал, і дитина перестане вас слухати і чути.
- З дівчатками, якщо їм важко, треба разом, до початку роботи, розібрати принцип виконання завдання, що і як треба зробити. Разом з тим дівчаток треба поступово вчити діяти самостійно, а не тільки за заздалегідь відомими схемами, підштовхувати до пошуку власних рішень незнайомих, нетипових завдань.
- Знайте, що дівчатка можуть вередувати, здавалося б, без причини або з незначних приводів через втому (виснаження правого, «емоційного» півкулі). Лаяти їх за це не тільки марно, але й аморально.

Якщо вам треба насварити дівчинку, не поспішайте висловлювати своє ставлення до неї - бурхлива емоційна реакція завадить їй зрозуміти за що її лають. Спочатку розберіть у чому її помилка.